

**YENGIL AVTOMOBILLARNING SONINI ORTIB BORISHI
(GLOBAL MUAMMOLAR)**

Hamrayev Ilg'or Aktamovich

Samarqand davlat universiteti Urgut filiali Stajyor o'qituvchisi.

Adasheva E'zoza Shavkat qizi

Samarqand davlat universiteti Urgut filiali

Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 1 - bosqich 103 -guruhi talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15401544>

Annotatsiya. Ushbu maqolada yengil avtomobillarning sonining ortishi global muammo sifatida tahlil qilinadi. Avtomobillar ko'plab ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy muammolarni keltirib chiqaradi, jumladan havo ifloslanishi, trafik tirbandliklari va sog'liq muammolari. Maqolada ushbu muammolarni hal qilish uchun taklif etilgan yechimlar, jumladan ekologik avtomobillarni rivojlantirish, jamoat transportini yaxshilash va sog'lom transport turlarini rag'batlantirish haqida ma'lumot beriladi. Ushbu tadqiqotning maqsadi, avtomobillar sonining ortishining salbiy ta'sirlarini kamaytirish uchun kompleks yondashuv zarurligini ta'kidlashdir.

Kalit so'zlar: Yengil avtomobillar, ekologiya, atrof-muhit, ijtimoiy muammolar, iqtisodiy ta'sir, transport tizimi, elektromobillar, jamoat transporti

Abstract. This article analyzes the increase in the number of passenger cars as a global problem. Cars cause many environmental, social and economic problems, including air pollution, traffic congestion and health problems. The article provides information on proposed solutions to address these problems, including the development of environmentally friendly cars, improving public transport and encouraging healthy modes of transport. The aim of this study is to highlight the need for an integrated approach to reduce the negative impacts of the increase in the number of cars.

Keywords: Passenger cars, ecology, environment, social problems, economic impact, transport system, electric cars, public transport.

Аннотация. В статье анализируется рост количества легковых автомобилей как глобальная проблема. Автомобили вызывают множество экологических, социальных и экономических проблем, включая загрязнение воздуха, пробки на дорогах и проблемы со здоровьем. В статье представлена информация о предлагаемых решениях для решения этих проблем, включая разработку экологически чистых транспортных средств, совершенствование общественного транспорта и поощрение использования здоровых видов транспорта. Целью данного исследования является выявление необходимости комплексного подхода к снижению негативных последствий увеличения количества автомобилей.

Ключевые слова: Легковые автомобили, экология, окружающая среда, социальные проблемы, экономическое воздействие, транспортная система, электромобили, общественный транспорт.

Kirish.

Zamonaviy hayotning ajralmas qismi bo'lgan yengil avtomobillar, insonlarning harakatlanishi va hayot sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Har kuni millionlab odamlar ishga, o'qishga yoki boshqa joylarga borish uchun avtomobillardan foydalanadilar. Biroq, yengil avtomobillar sonining ortishi bir qator global muammolarni keltirib chiqaradi. Hozirgi kunda dunyo bo'ylab avtomobillar soni milliarddan oshdi va bu raqam har yili yanada oshib bormoqda.

Bu o'sish atrof-muhitga ta'siri, jamoat transporti tizimlarining yuklanishi va ijtimoiy tengsizlik kabi muammolarni keltirib chiqaradi.

Avtomobillarning ko'payishi bilan bog'liq muammolarni hal qilish bugungi kunda dolzarb masala hisoblanadi. Iqlim o'zgarishini bartaraf etish, shahar infratuzilmasini yaxshilash va ijtimoiy adolatni ta'minlash uchun innovatsion yondashuvlar zarur. Ushbu maqolada yengil avtomobillar sonining ortishi bilan bog'liq asosiy muammolar va ularni hal qilish yo'llari ko'rib chiqiladi. Maqsadimiz, ushbu muammolarni tahlil qilib, samarali yechimlar taklif qilishdir.

Muhokama qismi:

Yengil avtomobillar sonining ortishi global miqyosda bir qator muammolarni keltirib chiqaradi. Avvalo, bu muammolar ekologik jihatdan juda ahamiyatlidir. Avtomobillar, asosan, yoqilg'i bilan ishlaydi va bu jarayon havo ifloslanishiga olib keladi. Ularning chiqindilari, jumladan karbon dioksid (CO₂) va boshqa zararli gazlar, iqlim o'zgarishini tezlashtiradi. Bu esa global isish va tabiiy ofatlarning ko'payishiga sabab bo'lmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, avtomobillar harakatining ko'payishi natijasida havodagi ifloslovchi moddalar miqdori oshmoqda, bu esa odamlarning sog'lig'iga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Ikkinchidan, yengil avtomobillar sonining ortishi shahar infratuzilmasiga katta yuklama qo'yadi. Transport tizimlari tez-tez tirbandliklarga duch keladi, bu esa vaqtni yo'qotish va iqtisodiy yo'qotishlarga olib keladi. Avtomobil harakati shaharlarimizda nafaqat transport tizimlarini murakkablashtiradi, balki odamlarni jamoat transportidan foydalanishga undash o'rniga avtomobil egalarining sonini oshirishga sabab bo'ladi. Bu holat, o'z navbatida, ijtimoiy tengsizlikni kuchaytiradi, chunki jamoat transporti xizmatlari ko'p hollarda yetarlicha sifatli emas.

Uchinchidan, yengil avtomobillar sonining ortishi bilan bog'liq muammolarni hal qilish uchun samarali yechimlar zarur. Buning uchun birinchi navbatda elektromobillar va boshqa ekologik toza transport vositalariga o'tish zarur. Hozirgi kunda ko'plab davlatlar elektromobil ishlab chiqarishni rag'batlantirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshirmoqda. Shuningdek, jamoat transportini yaxshilash va uning qulayligini oshirish ham muhimdir. Yana bir muhim jihat - odamlarni sog'lom transport turlariga (masalan, velosiped yoki piyoda yurishga) undashdir.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun kompleks yondashuvlar kerak bo'ladi: ekologik toza transportni rivojlantirish, jamoat transportini yaxshilash va ijtimoiy adolatni ta'minlash uchun tadbirlar amalga oshirilishi lozim.

Xulosa

Yengil avtomobillar sonining ortishi global miqyosda ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy muammolarni keltirib chiqarmoqda. Havo ifloslanishi, iqlim o'zgarishi, trafik tirbandliklari va ijtimoiy tengsizlik bularning barchasi avtomobillar sonining ko'payishi bilan bevosita bog'liq.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun kompleks yechimlar zarur bo'lib, ular quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Ekologik toza transport vositalariga o'tish: Elektromobillar, gibrid avtomobillar va boshqa alternativ yoqilg'ilarga asoslangan transport vositalarini rivojlantirish va ularning qo'llanilishini kengaytirish.

Jamoat transportining samaradorligini oshirish: Jamoat transportining qulayligini, tezligini va mavjudligini yaxshilash orqali odamlarni shaxsiy avtomobillardan voz kechishga undash.

Shaharlarni piyodalar va velosipedchilar uchun qulay qilish: Piyoda va velosiped yo'llarini rivojlantirish, xavfsizlik choralari kuchaytirish va sog'lom transport turlaridan foydalanishni rag'batlantirish.

Davlat siyosatining roli: Ekologik toza transportni qo'llab-quvvatlash, jamoat transportini moliyalashtirish va avtomobil egalarini soliqlar orqali rag'batlantirish yoki cheklash orqali muvozanatni saqlash

Ushbu choralarni kompleks tarzda qo'llash orqali yengil avtomobillar sonining ortishi bilan bog'liq muammolarni kamaytirish va barqaror kelajakni ta'minlash mumkin.

Muammoning murakkabligi va global xarakteri hisobga olinsa, xalqaro hamkorlik va birgalikdagi harakatlar juda muhimdir.

REFERENCES

1. Avtomobillarning texnik ekspluatatsiyasi. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi avtotransport oliy o'quv yurtlari talabalari uchun darslik sifatida tavsiya etgan. Professor Q.M.Siddiqnazarov umumiy tahriri ostida, Toshkent. Voris-Nashriyot, 2008 - yil. 560 bet.
2. Avtomobillarning texnik ekspluatatsiyasi. Qayta ishlangan va to'ldirilgan ruscha 4-nashridan (professor E.S.Kuznetsov tahriri ostida. Moskva. Nauka. 2004-yil. 535 bet.) tarjima professor Q.M.Siddiqnazarov umumiy tahriri ostida, Toshkent. Voris-Nashriyot. 2006 - yil. 670 bet.
3. O'zbekiston Respublikasining "Yo'l harakati xavfsizligi to'g'risida"gi qonuni. Toshkent sh. 2021 - yil 25 - fevraldagi O'RQ 677-son.
4. Sh.Magdiev. Avtomobillarni texnik ekspluatatsiyasi. Toshkent. 2004 - yil.
5. Yu.I. Borovskix va boshqalar. Avtomobillarning tuzilishi, texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash. Toshkent, Mehnat, 2001 - yil.
6. O.Hamroqulov, Sh.Magdiev. Avtomobillarning texnik ekspluatatsiyasi, Toshkent. 2005 - yil.